

ВІЙСЬКОВІ БАЗИ США У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

БАРИНОВ Артем - аспірант Науково-дослідного інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом

ORCID ID: 0009-0000-9311-3108

УДК 341.24:355.65

DOI: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2026.1.41>

У статті здійснено комплексний аналіз міжнародно-правового регулювання статусу та використання іноземних військових баз на прикладі співпраці Сполучених Штатів Америки та Сполученого Королівства. Досліджено нормативно-правові засади функціонування американських військових об'єктів на території Великої Британії, зокрема положення угод про статус сил (SOFA), а також національного законодавства, що забезпечує їх імплементацію. Визначено, що правовий режим іноземної військової присутності формується як багаторівнева система, яка поєднує міжнародні договірні механізми та внутрішньодержавне регулювання.

Особливу увагу приділено аналізу основоположних принципів, на яких ґрунтується відповідний режим, зокрема принципу згоди держави перебування, розподілу юрисдикції, функціональної необхідності та взаємності. Встановлено, що їх практична реалізація супроводжується певними обмеженнями, зокрема у вигляді звуження юрисдикційних повноважень держави перебування та залежності від політичних домовленостей між державами.

У статті також досліджено сучасну практику використання військових баз США у Великій Британії в контексті загострення безпекової ситуації, зокрема у зв'язку з діяльністю Ірану. Проаналізовано правові підстави застосування сили, включаючи реалізацію права на індивідуальну та колективну самооборону відповідно до норм міжнародного права. З'ясовано, що чинна міжнародно-правова

база не містить чітких критеріїв щодо допустимості використання іноземної військової інфраструктури для здійснення операцій проти третіх держав, що зумовлює існування правової невизначеності.

Зроблено висновок про фрагментарний характер міжнародно-правового регулювання у цій сфері та необхідність його подальшого вдосконалення з метою забезпечення балансу між суверенітетом держави перебування та потребами колективної безпеки в умовах сучасних викликів міжнародній безпеці.

Ключові слова: іноземні військові бази; угоди про статус сил (SOFA); міжнародне право; юрисдикція; суверенітет; колективна самооборона; застосування сили; США та Велика Британія.

Постановка проблеми

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується суттєвим зростанням ролі іноземної військової присутності як інструменту забезпечення безпеки та реалізації геополітичних інтересів держав. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах загострення міжнародних конфліктів, зокрема триваючої збройної агресії російської федерації проти України, а також ескалації напруженості на Близькому Сході, пов'язаної з діяльністю Ірану. У цих умовах використання іноземних військових баз, зокрема у рамках союзницьких відносин, стає важливим елементом забезпечення як індивідуальної, так і колективної безпеки.

Водночас активізація практики використання військової інфраструктури на території третіх держав актуалізує низку складних міжнародно-правових питань. Насамперед йдеться про необхідність забезпечення балансу між суверенним правом держави контролювати власну територію та зобов'язаннями у сфері колективної оборони, що реалізуються, зокрема, в межах союзницьких механізмів. З одного боку, розміщення іноземних військових контингентів і використання військових баз ґрунтується на принципі згоди держави перебування, який виступає проявом її суверенітету. З іншого боку, у практичній площині такі відносини можуть супроводжуватися фактичним обмеженням юрисдикційних повноважень держави та зростанням впливу держави, що направляє військові сили.

Додаткову складність становить відсутність універсального міжнародно-правового механізму, який би чітко визначав межі використання іноземних військових баз у контексті застосування сили проти третіх держав. Це особливо проявляється у ситуаціях, коли військова інфраструктура використовується для реалізації права на індивідуальну або колективну самооборону, як це має місце у сучасних безпекових викликах, пов'язаних із діяльністю Ірану, а також у ширшому контексті міжнародної реакції на агресію проти України.

У цьому зв'язку особливого значення набуває дослідження практики співпраці Сполучених Штатів Америки та Сполученого Королівства, яка демонструє сучасні підходи до правового регулювання іноземної військової присутності, а також виявляє існуючі прогалини та суперечності у відповідному правовому режимі. Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю наукового осмислення зазначених процесів та формування підходів до вдосконалення міжнародно-правового регулювання у сфері функціонування іноземних військових баз в умовах трансформації глобальної системи безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У сучасній міжнародно-правовій доктрині питання функціонування іноземних

військових баз за кордоном розглядається переважно крізь призму суверенітету держави перебування, правових підстав розміщення іноземних військових контингентів й особливостей юрисдикційного режиму, встановленого відповідними міжнародними угодами. Значна увага приділяється угодам про статус сил як основному договірному механізму, що визначає умови перебування іноземних військ, обсяг їх імунітетів, порядок реалізації кримінальної та адміністративної юрисдикції, а також особливості функціонування військової інфраструктури на території приймаючої держави.

У наукових працях також простежується тенденція до розгляду іноземних військових баз як елемента двостороннього чи союзницького військового співробітництва, так й інструменту реалізації безпекової стратегії, проєкції сили. У цьому контексті особливу увагу зосереджено на співвідношенні принципу територіального суверенітету і права держав на індивідуальну і колективну самооборону, а також на проблемі правомірності використання іноземної військової інфраструктури для здійснення операцій проти третіх держав.

Водночас у новітніх дослідженнях дедалі частіше акцентується увага на фрагментарності чинного міжнародно-правового регулювання у цій сфері. Підкреслюється відсутність універсального міжнародного договору, який би комплексно визначав правовий статус іноземних військових баз, межі їх використання та допустимі форми участі у воєнних операціях. Особливої актуальності такі питання набули в умовах сучасних міжнародних криз, зокрема у зв'язку з ескалацією безпекової ситуації на Близькому Сході та триваючою війною в Україні, що зумовило посилення інтересу до проблеми балансу між суверенітетом держави та потребами колективної оборони.

Попри наявність значного масиву наукових праць, недостатньо дослідженими залишаються питання правомірності використання іноземних військових баз у контексті сучасних конфліктів, а також особливості співвідношення міжнародно-правових і внутрішньодержавних механізмів регулювання на прикладі конкретних союзницьких моде-

лей, зокрема взаємодії США і Сполученого Королівства. Саме ця обставина зумовлює необхідність подальшого наукового аналізу відповідної проблематики.

Отже, **метою цієї статті** є комплексний аналіз міжнародно-правового регулювання статусу та використання іноземних військових баз на прикладі співпраці США і Сполученого Королівства, зокрема через дослідження договірних механізмів, національного законодавства Великої Британії та практики застосування військової інфраструктури у контексті сучасних безпекових викликів, включаючи можливість її використання у межах реалізації права на індивідуальну та колективну самооборону.

Методологічну основу дослідження становить комплексне поєднання загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання. Зокрема, використано формально-юридичний метод для аналізу міжнародно-правових актів, що регулюють статус іноземних військових контингентів, зокрема угод про статус сил (SOFA), а також відповідного національного законодавства Сполученого Королівства. Порівняльно-правовий метод застосовано з метою зіставлення міжнародних договірних механізмів та внутрішньодержавних норм, що забезпечують їх імплементацію, а також для оцінки особливостей правового режиму військових баз США у Великій Британії. Системний метод дозволив розглянути правове регулювання іноземної військової присутності як цілісну багаторівневу систему, що включає норми міжнародного та національного права, а також практику їх застосування. Догматичний (нормативно-догматичний) метод використано для тлумачення змісту основоположних принципів міжнародного права, зокрема принципу суверенітету, згоди держави перебування, розподілу юрисдикції та функціональної необхідності. Крім того, елементи казуального (case-study) підходу застосовано при аналізі сучасної практики взаємодії США і Сполученого Королівства, зокрема у контексті використання військових баз у зв'язку з безпековою ситуацією навколо Ірану. Такий підхід дозволив оцінити відповідність фактичної практики вимогам

міжнародного права, зокрема нормам, що регулюють застосування сили.

Виклад основного матеріалу

У березні 2026 року уряд Сполученого Королівства надав дозвіл Повітряним силам США на використання британських авіабаз для здійснення конкретних і обмежених заходів оборонного характеру, спрямованих проти ракетної інфраструктури Ірану. Зазначене рішення актуалізувало дискусію щодо міжнародно-правового статусу американських військових сил, розміщених на території Великої Британії. Одним із об'єктів, потенційно залучених до відповідних операцій, є авіабаза RAF Fairford у графстві Глостершир, яка функціонує як передовий операційний пункт Командування глобального удару США.

Так, уряд Сполученого Королівства рішуче засуджує дії іранського режиму, які характеризуються безрозсудними та тривалючими невивірковими нападами на держави регіону. Такі дії, з огляду на їхню інтенсивність та наслідки, обумовлюють необхідність консолідованої міжнародної реакції, спрямованої на відновлення миру і безпеки, а також на недопущення подальшої ескалації конфлікту.

Окрім реалізації свого права на індивідуальну оборону та захист власних інтересів у регіоні, Сполучене Королівство здійснює дії в межах колективної самооборони союзних держав, які звернулися із відповідним запитом про надання допомоги. Відповідно до норм міжнародного права, держава та її союзники можуть застосовувати силу або надавати підтримку її застосуванню у випадках, коли самооборона є єдиним ефективним засобом реагування на триваючий збройний напад, за умови дотримання критеріїв необхідності та пропорційності.

У цьому контексті Сполучене Королівство задіяло військові ресурси у регіоні з метою перехоплення безпілотних літальних апаратів та ракет, спрямованих проти держав, які раніше не брали участі у конфлікті. Крім того, британська сторона відреагувала на запит США, що передбачає сприяння здійсненню обмежених за масштабом оборонних заходів, спрямованих проти ракет-

ної інфраструктури Ірану, яка використовувалася для нанесення ударів по союзних державах регіону.

При цьому слід підкреслити, що дії Сполученого Королівства та надана ним підтримка мають виключно цільовий характер і спрямовані на припинення загрози повітряних і ракетних атак щодо держав, які зазнали протиправного нападу з боку Ірану та не були залучені до воєнних дій на початковому етапі конфлікту. Такі дії не свідчать про намір Сполученого Королівства брати ширшу участь у загальному конфлікті між США, Ізраїлем та Іраном [2]. Водночас уряд Сполученого Королівства послідовно дотримується позиції щодо пріоритетності дипломатичного врегулювання конфлікту та необхідності запобігання його подальшій ескалації до рівня ширшого регіонального протистояння.

З метою забезпечення відповідності міжнародно-правовим зобов'язанням уряд має намір поінформувати Раду Безпеки ООН про вжиті заходи відповідно до статті 51 Статуту ООН [10].

Наведена позиція уряду Сполученого Королівства щодо правомірності застосування сили у формі індивідуальної та колективної самооборони свідчить про намагання обґрунтувати відповідні дії у площині норм *ius ad bellum*. Водночас практична реалізація таких дій безпосередньо пов'язана з використанням іноземної військової інфраструктури, розміщеної на території держави-союзника, що, у свою чергу, актуалізує питання правового статусу іноземних військових контингентів.

У цьому контексті особливого значення набуває договірно-правове регулювання перебування іноземних збройних сил, яке визначає межі їхньої діяльності, юрисдикційний режим, а також умови функціонування військових баз. Ключовим інструментом такого регулювання у сучасному міжнародному праві виступають угоди про статус сил (Status of Forces Agreements, SOFA), які формують нормативну основу присутності іноземних військових підрозділів на території приймаючої держави.

Саме тому доцільним є звернення до аналізу правової природи та змісту зазна-

чених угод, а також їх ролі у визначенні статусу військових сил США у Сполученому Королівстві. Так, у міжнародному праві ключову роль у регулюванні перебування іноземних військових контингентів відіграють угоди про статус сил (Status of Forces Agreements, SOFA). Зазначені угоди визначають правові умови розміщення збройних сил однієї держави на території іншої, зокрема встановлюють обсяг юрисдикційних імунітетів та винятків із національної правової системи держави перебування щодо іноземного військового персоналу. SOFA укладаються між державою, яка направляє військові сили, та державою, що їх приймає, і стали усталеною практикою міжнародних відносин починаючи з періоду після другої світової війни. Їх основною функцією є створення правових підстав для перебування та діяльності іноземних військових формувань за згодою приймаючої держави, що відображає принцип територіального суверенітету.

Водночас такі угоди регламентують не лише статус військовослужбовців, але й визначають правове становище військових штабів та інших інституцій, створених за межами держави, яка їх направляє. SOFA можуть мати як двосторонній, так і багатосторонній характер, причому міжнародне право не встановлює уніфікованих вимог щодо їхньої форми, структури чи назви, що зумовлює значну варіативність їх змісту.

У загальному вигляді положення SOFA охоплюють такі ключові аспекти: визначення юрисдикції щодо військовослужбовців та пов'язаного цивільного персоналу; встановлення винятків із імміграційних, митних та податкових правил держави перебування; закріплення правового режиму діяльності військових підрозділів, включаючи право на пересування територією держави перебування, носіння військової форми та застосування озброєння у визначених межах; регулювання фінансових питань, пов'язаних зі створенням, функціонуванням та утриманням військових об'єктів.

Таким чином, угоди про статус сил формують базову договірну основу, яка забезпечує баланс між інтересами держави, що розміщує свої війська, та суверенними правами

держави, на території якої такі сили перебувають.

У 1951 році в межах Організації Північноатлантичного договору було укладено багатосторонню угоду про статус сил, яка встановлює правові засади розміщення військових контингентів держав-членів на території один одного. З точки зору правової системи Сполученого Королівства, положення цієї угоди застосовуються як до іноземних військових формувань, що перебувають на британській території, так і до британських військ, дислокованих у державах-членах НАТО, зокрема у Федеративній Республіці Німеччина [1].

Внутрішньодержавна імплементація положень зазначеної угоди була забезпечена шляхом прийняття Закону про іноземні збройні сили 1952 р. (*Visiting Forces Act 1952*), який інкорпорував норми угоди НАТО про статус сил у національне право Великої Британії [6]. Подальший розвиток нормативного регулювання відбувся із прийняттям Закону про міжнародні штаби та оборонні організації 1964 року, яким дію відповідних положень було поширено на міжнародні військові штаби, розміщені на території Сполученого Королівства [7]. Однак сфера застосування зазначеного законодавства була розширена. Зокрема, у 1995 році його дія була поширена на держави, що не є членами НАТО, але беруть участь у програмі «Партнерство заради миру», відповідно до укладеної в межах цієї ініціативи угоди про статус сил.

Додатково Закон про збройні сили 1996 року передбачив можливість поширення дії режиму *Visiting Forces Act* на інші держави, які не належать ані до НАТО, ані до програми «Партнерство заради миру». Таке розширення здійснюється на підставі актів, прийнятих у формі указів Таємної ради (*Order in Council*), а також може застосовуватися до військовослужбовців іноземних держав, які проходять підготовку на британських військових об'єктах. Як приклад, Алжир було включено до переліку відповідних держав на підставі нормативного акта 2010 року [8].

До виходу Сполученого Королівства з Європейського Союзу застосовувалася також угода ЄС про статус сил, яка діяла у

випадках, коли перебування іноземних військових формувань не підпадало під регулювання угод НАТО або «Партнерства заради миру».

Можемо зазначити, що нормативно-правове регулювання статусу іноземних військових контингентів має комплексний і багаторівневий характер, поєднуючи норми міжнародних договорів і внутрішньодержавного законодавства держави перебування. Зазначені вище акти регулюють широке коло питань, включаючи визначення правового статусу військовослужбовців і пов'язаного цивільного персоналу, розмежування юрисдикції між державою, що направляє сили, та державою перебування, умови функціонування військових об'єктів, а також фінансові аспекти їх утримання. Водночас їх правова конструкція ґрунтується на низці фундаментальних принципів, які потребують окремого осмислення.

Так, принцип згоди держави перебування (*consent*) виступає базовою передумовою легітимності розміщення іноземних військових сил і водночас є проявом суверенітету, однак у практичній площині він може набувати формально-договірного характеру, що не завжди відображає реальний баланс сил між державами.

Принцип розподілу юрисдикції спрямований на узгодження суверенного права держави перебування здійснювати кримінальну та адміністративну юрисдикцію на своїй території з правом держави, що направляє військові контингенти, забезпечувати дисциплінарний контроль над власним персоналом. Водночас практична реалізація цього принципу часто супроводжується обмеженням юрисдикційних повноважень держави перебування, зокрема у частині притягнення іноземних військовослужбовців до кримінальної відповідальності в національних судах.

Принцип функціональної необхідності обґрунтовує надання імунітетів і привілеїв виключно потребами ефективного виконання службових завдань, проте його широке тлумачення може сприяти надмірному розширенню таких імунітетів, що викликає критику з позицій забезпечення верховенства права. Принцип взаємності, характер-

ний передусім для системи НАТО, формально забезпечує рівність держав у подібних правовідносинах, однак фактично його реалізація може бути асиметричною з огляду на різний політичний і військовий потенціал держав-учасниць.

Попри наявність зазначених принципів, відповідна система правового регулювання не позбавлена суттєвих обмежень, що проявляються у фрагментарності регулювання через відсутність універсального міжнародного договору, потенційному звуженні суверенітету держави перебування внаслідок надання спеціального правового режиму іноземним військам, а також у невизначеності щодо правомірності використання військових баз для здійснення операцій проти третіх держав, що набуває особливої актуальності в умовах сучасних конфліктів. Крім того, ефективність застосування відповідних норм значною мірою залежить від політичних домовленостей між державами, що підкреслює тісний взаємозв'язок правового та політичного вимірів у сфері регулювання іноземної військової присутності [3, с. 38].

У межах договірно-правового режиму, сформованого Угодою НАТО про статус сил 1951 року та пов'язаними домовленостями, низка військових об'єктів на території Сполученого Королівства надається у користування Збройним силам США. Станом на січень 2026 року чисельність американського військового персоналу, що постійно дислокується на території Сполученого Королівства, становить близько 11 тисяч осіб, без урахування членів сімей, цивільного персоналу оборонного сектору та підрядників. При цьому Міністерство оборони Великої Британії підтверджує відсутність формально встановлених обмежень щодо кількості американських військовослужбовців, які можуть бути розміщені на території держави, що свідчить про значну гнучкість відповідного правового режиму.

Основними авіаційними базами Повітряних сил США у Сполученому Королівстві є RAF Lakenheath, де дислокуються літаки F-35A та F-15, а також RAF Mildenhall. Окрім цього, американські військові сили здійснюють діяльність на низці інших об'єктів, які виконують спеціалізовані функції. Зокрема,

авіабаза RAF Fairford виконує роль передового операційного пункту США та резервної бази НАТО і активно використовувалася під час попередніх воєнних кампаній, включаючи операцію в Іраку 2003 року. RAF Feltwell забезпечує логістичну підтримку та розміщення персоналу, пов'язаного з діяльністю баз у Lakenheath і Mildenhall. RAF Croughton функціонує як ключовий центр зв'язку, тоді як RAF Alconbury виконує завдання бойового забезпечення. Водночас RAF Welford є важливим об'єктом зберігання боєприпасів і одним із найбільших складів звичайних озброєнь у Європі [9].

Інші об'єкти, зокрема RAF Barford St John, RAF Blenheim Crescent, RAF Fylingdales, RAF Menwith Hill та RAF Molesworth, виконують допоміжні, адміністративні, розвідувальні та командні функції, включаючи участь у системах раннього попередження про ракетний напад та забезпечення діяльності розвідувальних структур США. Окремо слід зазначити присутність американського військового персоналу у штабі Northwood, де розміщується Об'єднане морське командування НАТО (MARCOM).

Водночас географічне розміщення американських військових об'єктів є нерівномірним, оскільки на території Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії відповідні бази відсутні [5].

Важливо звернути увагу на питання використання військових баз Сполученого Королівства для операцій Збройних сил США. Так, застосування військової інфраструктури Сполученого Королівства Збройними силами США для проведення операційного чи бойового характеру не є одностороннім правом, а підпадає під режим спільного погодження між урядами обох держав. Такий підхід поширюється, зокрема, на використання британських авіабаз для здійснення бойових вильотів американської авіації.

Відповідний принцип був закріплений ще у спільному комюніке 1952 року, погодженому між адміністрацією президента США Гаррі Трумена та урядом Вінстона Черчилля, згідно з яким використання американською стороною військових баз на території Сполученого Королівства у надзвичайних обставинах має здійснюватися

виключно за взаємною згодою сторін з урахуванням конкретної ситуації [4].

Разом із тим процедурні аспекти реалізації цього принципу врегульовані низкою двосторонніх угод конфіденційного характеру, укладених між Сполученим Королівством і США. Зміст цих домовленостей не підлягає публічному розголошенню, а уряди обох держав традиційно утримуються від коментування їх положень, що обумовлює обмежений рівень транспарентності відповідного механізму. Станом на 2026 р. уряд Сполученого Королівства підтверджує, що будь-які запити про використання національних військових баз для здійснення операцій за межами держави розглядаються в індивідуальному порядку, з урахуванням усіх релевантних обставин, включаючи оцінку належної міжнародно-правової підстави для здійснення відповідної діяльності.

Висновки

Проведений аналіз дозволяє дійти висновку, що правовий режим перебування та використання іноземних військових баз у Сполученому Королівстві, зокрема у контексті діяльності Збройних сил США, формується на основі складної взаємодії міжнародно-правових норм і національного законодавства. Встановлено, що функціонування американських військових об'єктів на території Великої Британії ґрунтується на договірних механізмах, насамперед угодах про статус сил (SOFA), а також внутрішньодержавних актах, що забезпечують їх імплементацію, при цьому ключову роль відіграють принципи згоди держави перебування, розподілу юрисдикції та функціональної необхідності. Водночас практика взаємодії США та Великої Британії свідчить про те, що використання військових баз не є суто технічним питанням правового регулювання, а має безпосередній зв'язок із реалізацією зовнішньополітичних і безпекових стратегій держав. Зокрема, механізм спільного погодження щодо використання британських баз американськими військовими формально забезпечує дотримання суверенітету Сполученого Королівства, однак фактично функціонує в межах тісного військово-політичного партнерства, що може

зумовлювати асиметрію у прийнятті рішень. Актуалізація питання використання британських військових баз у контексті можливих операцій проти Ірану демонструє, що чинна нормативна база не містить достатньо чітких критеріїв щодо допустимості такого використання у світлі міжнародного права, зокрема норм, що регулюють застосування сили. Таким чином, правове регулювання діяльності військових баз США у Великій Британії характеризується поєднанням договірної системи та нормативної невизначеності, що особливо проявляється у контексті їх використання для операцій поза межами території держави перебування. Це зумовлює необхідність подальшого теоретичного осмислення та розвитку міжнародно-правових підходів до регулювання іноземної військової присутності з урахуванням сучасних викликів міжнародній безпеці.

Література

1. North Atlantic Treaty Organization. (1951). Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their forces. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17265.htm
2. Prime Minister's Office, 10 Downing Street. (2026, March 1). Summary of the UK Government legal position: The legality of defensive action in respect of Iranian regional attacks. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/news/summary-of-the-uk-government-legal-position-the-legality-of-defensive-action-in-respect-of-iranian-regional-attacks>
3. Sari, A. (2025). The status of armed forces on foreign territory in public international law. In R. Liivoja & T. McCormack (Eds.), *Routledge handbook of the law of armed conflict* (2nd ed.). URL: <https://www.elgaronline.com/edcollchap/book/9781035331086/chapter11.xml>
4. U.S. Department of State, Office of the Historian. (1952). Communiqué issued by President Truman and Prime Minister Churchill, January 9, 1952. In *Foreign relations of the United States, 1952–1954, Western Europe and Canada* (Vol. VI, Part 1, №353). URL: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1952-54v06p1/d353>

5. UK Parliament, House of Commons. (2008, October 23). Written questions, answers and statements (HC Deb, c478W). URL: <https://hansard.parliament.uk/>
6. UK Parliament. (1952). Visiting Forces Act 1952. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo6and1Elizabeth2/15-16/67>
7. UK Parliament. (1964). International Headquarters and Defence Organisations Act 1964. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1964/5>
8. UK Parliament. (1996). Armed Forces Act 1996. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/46>
9. UK Parliament. (2026, January 27). USA: Military bases (PQ107668). URL: <https://questions-statements.parliament.uk/>
10. United Nations. (1945). Charter of the United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

Artem Barinov

PhD student of the Educational and Research Institute of Law named after Prince Vladimir the Great Interregional Academy of Personnel Management

ORCID ID: 0009-0000-9311-3108

barinov.artem@gmail.com

**U.S. MILITARY BASES IN THE
UNITED KINGDOM:
AN INTERNATIONAL LEGAL
ANALYSIS**

The article provides a comprehensive analysis of the international legal regulation of the status and use of foreign military bases, using the example of cooperation between the United States of America and the United Kingdom. It examines the legal and regulatory framework governing the operation of U.S. military facilities on the territory of the United Kingdom, including the provisions of Status of

Forces Agreements (SOFAs) as well as domestic legislation ensuring their implementation. It is established that the legal regime of foreign military presence is shaped as a multi-level system combining international treaty mechanisms with national legal regulation.

Particular attention is paid to the analysis of the fundamental principles underlying this regime, including the principle of host state consent, the allocation of jurisdiction, functional necessity, and reciprocity. It is determined that their practical implementation is accompanied by certain limitations, notably the restriction of the host state's jurisdictional powers and the significant role of political arrangements between states.

The article also explores the contemporary practice of the use of U.S. military bases in the United Kingdom in the context of the evolving security situation, particularly in relation to Iran. It analyzes the legal grounds for the use of force, including the exercise of the right to individual and collective self-defence under international law. It is concluded that the existing international legal framework does not provide clear criteria governing the permissibility of using foreign military infrastructure for operations against third states, which results in legal uncertainty.

The study concludes that the current international legal regulation in this field remains fragmented and requires further development in order to ensure a proper balance between the sovereignty of the host state and the requirements of collective security in the context of contemporary challenges to international peace and security.

Keywords: foreign military bases; Status of Forces Agreements (SOFA); international law; jurisdiction; sovereignty; collective self-defence; use of force; United States and the United Kingdom.